

Verksamhetsberättelse Sveriges Bygguniversitet 2014-01-01 – 2015-08-31

I början av 2011 avslutas projektet Bildandet av Sveriges Bygguniversitet (SBU), som stötts av Formas, Vinnova och SBUF. En ny organisation sjsätts med en högskolebaserad styrelse och en nationell koordinator på deltid. Styrelsen, där även temagrupsledarna deltar som adjungerade medlemmar, möts fyra gånger per år. Nyheter rapporteras regelbundet på hemsidan. Minst två nyhetsbrev per år skickas ut brett till forskare och externa intressenter.

Under 2014-2015 har SBU stävat efter att fördjupa verksamheten inte minst inom temagrupperna. Anslag har erhållits från SBUF för detta syfte och möten har genomförts inom temagrupperna geoteknik och grundutbildning. Vad gäller grundutbildningsgruppens möte är detta extra intressant då denna fått en pånyttfödelse efter några års dvala. Detta mötets syfte var planera för framtida samarbeten inom ramen för grundutbildning. Närvarande var programansvariga från de fyra lärosätena samt representanter från näringslivet. När det gäller den interna verksamheten har en målsättning varit att fortsatt involvera fler forskare i SBU-arbetet, och flera temagrupper har breddat kretsen av aktiva deltagare betydligt. Under perioden har Stefan Olander, LTH varit koordinator och ordförande har varit Thomas Olofsson, LTU (t.o.m. 2014-08) som efterträddes av Johan Silfwerbrand som även är sittande ordförande. Byte har även skett inom styrelsen. 2014-08 efterträddes Jesper Arfvidsson av Patrick Van Hees som företrädare för LTH och Thomas Olofsson efterträddes av Maria Ask som företrädare för LTU. Det har även skett skiften av temagrupsledare. För Geoteknik har Maria Ask (LTU) efterträts av Gerhard Barmen (LTH) och för Byggnadens tekniska funktion har Folke Björk (KTH) efterträts av Angela Sasic (Chalmers).

Två forskningsmiljöer inom ramen för Formas utlysning om hållbar samhällsbyggnad påbörjades under 2014. Dessa handlar om hållbar renovering (SIRen) och upphandling för ett hållbart och innovativt samhällsbyggande (ProcSIBE). Dessa miljöer består till stora delar av forskare aktiva inom Sveriges Bygguniversitet. Våren 2015 beviljades även forskningsprogrammet ”Smart Built Environment” inom ramen för Vinnovas utlysning avseende strategiska innovationsprogram. Även här har forskare inom Sveriges Bygguniversitet tillsammans med IQ Samhällsbyggnad varit aktiva för att ta fram programmet. SBU har även varit delaktiga i en påverkansplattform för Horisont 2020, i nära samarbete med bland andra IQ Samhällsbyggnad.

För att öka möjligheterna till informella kontakter mellan forskare har SBUs högskolekonferenser utökats till två dagar. Under perioden har två högskolekonferensen genomförts i Enköping och Varberg. Utöver detta har 6 workshops med externa rådet genomförts, och rådets medlemmar medverkar också vid högskolekonferensen. Mötena med externa rådet är viktiga i syfte att bibehålla en kontakt mot samhälle och näringsliv.

Ett samarbetsavtal har även slutits mellan Sveriges Bygguniversitet och Samhällsbyggarna i syfte att hjälpa till och ge input till de årliga Samhällsbyggnadsdagarna. Under dessa 2014 presenterades Sveriges Bygguniversitet på ett av seminarierna under rubriken ”Byggeforskning i samverkan”.

I ett framtida perspektiv gäller det för SBU att fortsätta det goda arbete som uppnåtts hittills. I det korta perspektivet gäller det att få i gång temagrupper inom grundutbildning och trafik och väg, här pågår det aktiviteter för att uppnå detta. Vidare förs det en analys av hur SBU kan söka finansiering utöver lärosätenas årliga bidrag, framförallt i syfte att ge möjlighet för fördjupade aktiviteter inom temagrupperna. På lång sikt bör SBU verka för en förbättrad forskningsmiljö inom samhällsbyggnadsområdet, där de inspel som gjorts är en god start. Vidare arbete utförs i syfte att säkra en ökad grad av EU finansiering.

Här kommer en kortfattad sammanfattning av de aktiviteter som genomförts under 2011-2013 på en övergripande nivå i SBU. Notera dock att de flesta av temagruppernas interna aktiviteter inte är upptagna i listan, dessa redogörs i temagruppernas interna verksamhetsberättelse (se bilagor).

2014

Den 22-23 april 2014 hölls en första workshop i Formasprojektet ”Upphandling för ett hållbart och innovativt samhällsbyggande” (ProcSIBE), en nationell satsning med forskare från fem lärosäten: Chalmers, Karlstads Universitet, KTH, LTH och LTU. I referensgruppen ingår BI, Boverket, Byggherrarna, Konkurrensverket, NCC, SABO, SKL, SP, STD, Trafikverket, Tyréns och Vinge. Engagemanget var stort och alla gjorde inspel om angelägna problem ur ett praktiskt perspektiv. Många efterlyste riktlinjer för när olika entreprenad-, ersättnings- och samverkansformer är lämpliga.

Den av Formas finansierade ”Nationell stark transdisciplinär forskningsmiljö för helhetssyn på hållbar renovering” (SIRen) som är kopplat till Nationellt Renoveringscentrum och Sveriges Bygguniversitet startar upp under våren 2014. Den starka forskningsmiljön bygger på inter- och tvärvetenskaplig samverkan mellan forskare på högskola och institut, aktörer inom bygg och fastighetsbranschen samt berörda myndigheter.

IQ Samhällsbyggnad tillsammans med flera aktörer i branschen, där ibland Sveriges Bygguniversitet, har beviljats en påverkansplattform för hållbart samhällsbyggande i Horisont 2020. Vinnova står bakom utlysningen. Påverkansplattformen ”BEST – Built Environment Sweden plattform” är ett samverkansforum för att samordna svenska intressen inom samhällsbyggnad och stärka sektorns roll i forskningsprogrammet Horisont 2020.

Årets högskolekonferens genomfördes på Haga Slott i Enköping den 21-22 augusti. Konferensen var lyckad med många fruktsamma diskussioner, inte minst avseende SBU:s verksamhet och hur organisationen ska utvecklas framöver.

Den 15-16 oktober genomförs Samhällsbyggnadsdagarna som arrangeras av organisationen Samhällsbyggarna. Från och med i år är även Sveriges Bygguniversitet med som huvudpartner.

2015

VINNOVA, Energimyndigheten och Formas satsar gemensamt 430 miljoner kronor på fem nya strategiska innovationsprogram. Näringsliv, akademisk forskning och offentlig sektor

kraftsamlar för att skapa förutsättningar för hållbara lösningar på globala samhällsutmaningar och för att stärka Sveriges konkurrenskraft. Programmet Smart Built Environment, som IQ Samhällsbyggnad koordinerar, är ett av de fem program som beviljats medel.

Debattartikel i Byggindustrin 2015-04-27 ”Bygguniversitetet kan göra mer för byggforskningen”. Stärk Sveriges Bygguniversitets roll som remissinstans vid forskningsutlysningar och utnyttja vår kompetens mer som forskningsutförare. Det skulle gagna vägen mot ett mer hållbart samhälle, skriver Stefan Olander, koordinator och Johan Silfwerbrand, ordförande för Sveriges Bygguniversitet.

Årets högskolekonferens genomfördes på Varbergs kurort i Varberg den 19-20 augusti. Konferensen diskuterade frågor avseende kvalitet i FU och GU samt inspel till kommande forskningsproposition.

Bilaga 1

Sveriges Bygguniversitet
Temagrupp Byggkonstruktion
Verksamhetsberättelse augusti 2013 – augusti 2015

Funktionärer

	januari - juni 2011	juli 2011- juni 2013	juli 2013- aug 2014
Temagruppledare	Kent Gylltoft	Johan Silfwerbrand	Miklós Molnár
Vice temagruppledare	Johan Silfwerbrand	Miklós Molnár	Martin Nilsson
Forskning	Lennart Elfgren & Milan Veljkovic	Lennart Elfgren & Milan Veljkovic	Oskar Larsson, Karin Lundgren & Milan Veljkovic
Forskarutbildning	Anders Ansell	Anders Ansell	Filip Nilenius & Anders Ansell
Grundutbildning	Annika Mårtensson	Ulf Ohlsson	Eva Frühwald Hansson & Ulf Ohlsson
Infrastruktur	Karin Lundgren	Karin Lundgren	Martin Nilsson
Marknad & kommunikation	Håkan Sundquist & Mats Emborg	Håkan Sundquist & Mats Emborg	Johan Silfwerbrand, Oskar Larsson & Mats Emborg

Möten

Under perioden hölls sjutton möten inom temagruppen, varav ett internat på Långholmen i Stockholm (13-14 januari 2014) och övriga per telefon. Deltagarantalet i telefonmötena varierar mellan fem och elva. Internatmötet på Långholmen hade femton deltagare. Mötena har en stående agenda som omfattar forskning, forskarutbildning, grundutbildning, infrastruktur, marknad och kommunikation samt information från högskolorna.

Forskning

Forskningsfrågorna behandlas vid varje möte. Medlemmarna informerar varandra om pågående utlysningar och gemensamma ansträngningar. Tidigare ansträngningar under 2012-2013 kröntes med framgång i och med att Trafikverket antog ett ”Branschprogram för forskning och innovation avseende Byggnadsverk för Transportsektorn”, se www.FoI-BBT.se. För närvarande är programmet inne på sin tredje utlysning. Gemensamma ansökningar har sänts till Formas vid ett par tillfällen, hittills utan framgång.

Forskarutbildning

Ända sedan 2005 har de fyra högskolorna inom SBU drivit ett gemensamt program (”Forskarskola”) inom konstruktionsområdet. Nuvarande program sträcker sig fram till våren 2016. På programmet finns nio kurser, eller ungefär en kurs per termin, där de olika högskoleinstitutionerna delar på kursansvaret. De flesta kurserna arrangeras med

koncentrerade föreläsningar under några två- eller tredagars kurstillfällen på ett par av högskolorna och med projektuppgifter däremellan.

Grundutbildning

Temagruppens medlemmar informerar fortlöpande om aktuella projekt, problem och tankar kopplade till grundutbildningen på våra högskolor. Under våren 2015 har påbörjats en inventering och uppdatering av kursutbudet och kurslitteraturen.

Infrastruktur

Med infrastruktur menas här laboratorieresurser, speciella lokaler och IT-resurser.

Marknad och kommunikation

Johan Silfwerbrand har under perioden fått två artiklar publicerade:

- "Detaljer och djup för forskningen framåt", i Brännpunkt, Svenska Dagbladets nätupplaga, 2013.
- "Inför de ridderliga idealen i näringslivet" i Byggindustrin, 2015

Johan Silfwerbrand och Stefan Olander har skrivit en artikel till Byggindustrin "Bygguniversitetet kan göra mer för byggforskningen".

Några av temagruppens medlemmar, inklusive doktorander, har figurerat i artiklar i fackpressen med teman som bland annat rör konstruktioners säkerhet och industriellt byggande.

Övrigt

Under agendapunkten "Nytt från högskolorna" sker ett givande informationsutbyte om kommande disputationer och licentiatseminarier, nya doktorander och tjänsteutlysningar m.m.

Bilaga 2

Sveriges Bygguniversitet
Temagrupp Byggprocess och förvaltning

Verksamhetsberättelse 1 augusti 2014 – 31 juli 2015

Funktionärer

Temagruppledare	Tina Karrbom Gustavsson, KTH	(ersätts av Marcus Sandberg, LTU, from Högskolekonferensen 19-20 augusti 2015)
-----------------	---------------------------------	--

Deltagare

Under perioden har antalet inbjudningar till temagruppens möten legat på 25 stycken. Inbjudna är temagruppens medlemmar som främst utgörs av professorer och docenter vid de fyra lärosätena. Deltagandet i mötena är emellertid betydligt färre. Det deltar mellan 6 och 10 personer vid telefonmötena, oftast representerande alla de fyra lärosätena. Det är i stort sett samma personer som deltar aktivt i mötena. Antalet deltagare är något högre på de fysiska mötena.

Möten

Under perioden hölls fem telefonmöten inom temagruppen och tre fysiska möten. De fysiska mötena var dels i samband med Högskolekonferensen på Haga Slott (Enköping) 21-22 augusti 2014, dels i samband med studiebesök 13 januari 2015 på Nya Karolinska Solna, dels i samband med handledare-doktorand-workshopen på KTH 3-4 februari 2015.

Telefonmötena bygger på en i förhand utskickad agenda. Agendan bygger på behovet att informera varandra om aktuella frågor och punkterna är i stora drag: information från styrelsen, utlysningar, de två stora projekten ProcSIBE och SIREn, andra forskningsprojekt, doktorandkurser, disputationer och övrigt.

Forskning

Forskningsrelaterade frågor berörs vid varje möte. Deltagarna informerar varandra om pågående utlysningar och gemensamma ansträngningar i bl.a. ProcSIBE och SIREn. Under perioden har inspel, strategiska agendor och utlysningar varit i fokus. Under perioden har också ett förarbete gjorts för SIO:n *Smart Built Environment*.

Temagruppen har också medverkat vid möten med externa rådet. Dessutom har gemensamma projekt inom upphandling/funktionskrav diskuterats.

Forskarutbildning

Temagruppen har ett utvecklat samarbete kring forskarkurser där doktorander kan medverka i kurser vid de olika lärosätena. En doktorand-handledare-workshop har genomförts under perioden (den 3-4 februari 2015). Diskussioner har också förts om en ny doktorandkurs (ett paket av kurser i samarbete med bla. Skanska). Även en kurs i samarbete med SIREn i hållbar renovering har diskuterats liksom en kurs med Bygginnovationen.

Bilaga 3

Verksamhetsberättelse Byggnadens tekniska funktion

Angela Sasic Kalagasidis, 2015-09-20

Byggnadens tekniska funktion är en multidisciplinär temagrupp vars gemensamma nämnare är energieffektivisering och beständighet av byggnader samt den goda inomhusmiljön. Våra spetskompetenser ligger inom byggnadsakustik, brandteknik, byggnadsmaterial, byggnadsfysik/byggteknik samt installationsteknik vilket ger oss möjlighet att arbeta med frågor som uppstår vid ny- och ombyggnation, under byggnadens normal bruk samt i kritiska situationer såsom vid brand och översvämning.

Vi är en aktiv temagrupp med som hörs vanligtvis varje månad för att prata om pågående aktiviteter och aktuella trender i branschen, samt för att planera forsknings- och undervisningsbehov. Vår doktorandskola med tema 'Robusthet och flexibilitet av den hela byggnaden prestanda under skiftande förhållanden i produktion och användning', som är i sitt andra år, har blivit starkare med ett nyligen beviljat stöd från E2B2 programmet. Med detta bidrag kommer vi att fortsätta bygga ett sammanhang för doktoranderna som utgår från helhetssyn och systemförståelse, samtidigt som man knyter kontakter med andra relevanta forskare och får bättre tillgång till forskningsresurser.

Vi trivs bäst när vi har möjlighet att träffas och pratas om hur vi tillsammans kan ta nytta av våra olika expertis. Under det gångna året har vi ofta kastat blicken framåt i syfte att identifiera utmaningar som väntar nya generationer som följd av hur vi bygger och lever i byggnader idag. Vid två temagruppsmöten, i Stockholm i februari och i Varberg i augusti, har vi bl.a. arbetat med en för studie om fysikaliska transportprocesser genom byggnadens klimatskal som kan bli mer inflytandesrika på inomhusmiljö i framtiden än de är idag p.g.a. ändrade klimatförhållanden samt förekomst av nya material och byggtekniker.

Bilaga 4

Verksamhetsberättelse Tema Geoteknologi september 2013 – augusti 2014

Verksamheten inom Tema Geoteknologi under perioden september 2013 – augusti 2014 kan sammanfattas under tre områden: Nätverksaktiviteter, Undervisning och Forskning.

Nätverksaktiviteter

Telefonmöten

Telefonmöten arrangeras normalt en gång per månad med temaledaren och representanter från lärosätena:

- Chalmers: Claes Alén
- KTH: Stefan Larsson
- LTH: Gerhard Barmen
- LTU: Sven Knutsson

Varje möte följer en agenda som innehåller fem stående punkter: (1) Föregående aktionspunkter; (2) Utbildning inklusive Grund- och doktorandutbildning; (3) Forskning inklusive pågående projekt och nya utlysningar; (4) Andra Nyheter; samt (5) Övriga frågor. Mötesnotaten publiceras sedan början av 2014 på SBU:s hemsida och under den aktuella perioden finns notater från fyra telefonmöten (september, november och december 2013 samt februari 2014).

Högskolekonferens och möten med externa rådet

Tema Geoteknologi har deltagit aktivt på alla högskolekonferenser.

Vid högskolekonferensen på Haga slott vid Enköping, 21-22 augusti 2014, deltog fyra personer från SBU-Tema Geoteknologi, Lars-Olof Eriksson (Chalmers), Gerhard Barmen (LTH) samt Maria Ask och Sven Knutsson (LTU). Huvuddelen av tiden för den egna temagruppen ägnades åt att diskutera kommunikation, organisation och framtidsplaner. Genomförande av ett fysiskt möte med fokus på doktorander och yngre medarbetare prioriterades högt. Läget gällande undervisning och forskning diskuterades också. Mötesnotater finns publicerade på SBU:s hemsida. I samband med högskolekonferensen tog Gerhard Barmen över rollen som temagrupsledare efter Maria Ask.

SBU har arrangerat två en-dagarsmöten med det externa rådet. Tema Geoteknologi har deltagit med 1-2 deltagare på varje möte.

Utbildning

Sven Knutsson (LTU) har påbörjat arbetet att samordna utbudet av forskarkurser. Ambitionen var från början att upprätta en nationell forskarskola för geoteknologi men på grund av varierande lokala regelverk gällande forskarkurser har ambitionsnivån sänkts. Sedan mars 2014 annonseras i stället kommande kurser på SBU:s hemsida.

Forskning

TRUST-delprojekten har dominerat verksamheten inom nya forskningsprojekt inom temaområdet under verksamhetsåret. SBU:s existerande nätverket inom Tema Geoteknologi och Tema Byggprocess och förvaltning möjliggjorde bildandet av TRUST-projektet som är ett mångvetenskapligt FoU-projekt inom underjordsbyggande som finansieras av Formas,

Trafikverket med flera andra aktörer genom den riktade utlysningen GeoInfra. Den totala budgeten från 2013-2016 är över 70 MSEK. TRUST är därmed sannolikt det största geoteknologiska FoU-projektet i Sverige någonsin.

Verksamhetsberättelse Tema Geoteknologi september 2014 – augusti 2015

Verksamheten inom Tema Geoteknologi under perioden september 2014 – augusti 2015 kan sammanfattas under tre områden: Nätverksaktiviteter, Doktorandutbildning och Doktorandkonferens. Under verksamhetsåret har vägbyggnad med gott resultat bjudits in till temagruppens aktiviteter.

Nätverksaktiviteter

Telefonmöten

Telefonmöten arrangeras normalt en gång per månad med temaledaren och representanter från lärosätena:

- Chalmers: Mats Karlsson (geoteknik), Lars Rosén (teknisk geologi) och Vakant (vägbyggnad)
- KTH: Stefan Larsson (geoteknik/jordmekanik), Denis Jelagin (vägbyggnad), Fredrik Johansson (bergmekanik) och Bo Olofsson (teknisk geologi)
- LTH: Gerhard Barmen (teknisk geologi och temaledare 14/15-15/16), Sven Agardh (vägbyggnad) och Ola Dahlblom (geoteknik)
- LTU: Sven Knutsson (geoteknik), Maria Ask (tillämpad geologi) och Tommy Edeskär (vägbyggnad)

Varje möte följer en agenda som innehåller fem stående punkter: (1) Föregående aktionspunkter; (2) Utbildning inklusive Grund- och doktorandutbildning; (3) Forskning inklusive pågående projekt och nya utlysningar; (4) Andra Nyheter; samt (5) Övriga frågor. Mötesnotaten publiceras på SBUs hemsida och under den aktuella perioden finns notater från nio telefonmöten (september, november och december 2014 samt januari, februari, mars, april, maj och juni 2015). Ett planerat gemensamt telefonmöte med temagruppen Vatten och miljö har inte kunnat genomföras.

Högskolekonferens och möten med externa rådet

Tema Geoteknologi har deltagit aktivt på alla högskolekonferenser.

Vid högskolekonferensen i Varberg, 19-20 augusti 2015, deltog tre personer från SBU-Tema Geoteknologi: Gerhard Barmen (LTH) samt Jenny Lindblom (endast 19/8) och Jan Laue (LTU). Huvuddelen av tiden för den egna temagruppen ägnades åt att diskutera kommunikation, organisation och framtidsplaner. Läget gällande undervisning och forskning diskuterades också. Mötesnotater finns publicerade på SBUs hemsida.

SBU har arrangerat två en-dagarsmöten/seminarier med det externa rådet. Tema Geoteknologi har deltagit med 1-3 deltagare på varje möte. Vid mötet i maj 2015 ägnades nära två timmar åt verksamheten inom Geoteknologi. Temagruppen hade under våren förberett ca 45 minuters presentation som framfördes av Gerhard Barmen, Denis Jelagin och Maria Ask.

Utbildning

De flesta kommande doktorandkurser annonseras på SBUs hemsida men under året har diskuterats hur informationen skulle kunna spridas effektivare och sätt att öka samordningen. Sven Knutsson (LTU) har entusiastiskt arbetat med frågan under många år och temagruppen är mycket tacksam för den kraft och energi han riktat mot denna och andra gemensamma frågor när han nu lämnar över till sin efterträdare.

Doktorandkonferens

Årets höjdpunkt var det fysiska mötet i Abisko 4-6 mars 2015 med huvudfokus på att skapa kontakter och utbyta erfarenheter mellan doktorander och yngre medarbetare inom Geoteknologi inklusive vägbyggnad. 25 personer från de fyra högskolorna samlades för seminarier kring doktorand- och forskningsprojekt, sociala aktiviteter såsom gemensam matlagning och ett avslutande studiebesök kring stadsflytten och gruvan i Kiruna. Abiskomötet var mycket uppskattat (en beskrivning med program och utvärdering finns på SBUs hemsida) och temagruppen har som ambition att genomföra liknande möten/konferenser minst vartannat år. Till LTU under ledning av Sven och Roger Knutsson riktas ett stort tack för det fina arrangemanget och SBUs styrelse och SBUF tackas för ekonomiskt bidrag.

Bilaga 5

Tema Vatten och Miljö

Tema vatten och miljö består av följande representanter; Magnus Larson LTH, Maria Viklander LTU/Lena Goldkuhl LTU, Britt-Marie Wilén Chalmers och Berit Balfors KTH.

Berit Balfors är ordförande och biträdande ordförande är Magnus Larson.

Gemensamma aktiviteter

I mars blev temagruppen inbjuden till att medverka i ett inspirationsseminarium som anordnades av Formas, Livsmedelsverket och Havs- och vattenmyndigheten (se bifogad inbjudan). Magnus Larson från LTH presenterade vår Temagrupp och Sveriges Bygguniversitet.

Tema Vatten och miljö hade ett möte på KTH den 5 juni då vi presenterade pågående aktiviteter på respektive lärosäte, vi diskuterade forskarutbildning och forskarelaterade frågor samt möjliga samarbeten. Vidare har vi haft ett möte på Formas angående Water Works, ERA-NET (Research and innovation for developing technological solutions and services for water systems). Det är en fortsättning på den aktivitet som vi hade förra året då vi kontaktade Formas huvudsekreterare Gia Destouni och ordnade ett möte på Formas där Tema Vatten och Miljö deltog och diskuterade forskningsrelaterade frågor.

En gemensam aktivitet som vi diskuterat under våren är en workshop utifrån temat Blue-Green Solutions, som berör vattenhantering i urbana områden. Vid Sveriges Bygguniversitets konferens i Varberg har gruppen fortsatt att diskutera workshopen och vi har också haft diskussion med Tema Geo för att ta del av deras erfarenheter att ordna en gemensam workshop. På konferensen beslutade vi att ha återkommande kontakt med Tema Geo eftersom vi har flera gemensamma forskningsfrågor.